

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. д-р Гинка Андонова Механджийска
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

На дисертация за придобиване на образователна и научна степен „доктор“

Научна област 3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление 3.4. Социални дейности

Тема:

„Крос-културно сравнение на обучението по социална работа
в България и Румъния“

Докторант: Весела Стойчева Иванова

Представяне на процедурата и докторанта

Депозираният за защита научен труд е разработен от Весела Иванова, докторант в редовна форма на обучение, под ръководството на проф. д-р Васка Станчева-Попкостадинова. Трудът е насочен за защита според съответните решения на Катедра „Медико-социални науки“ и на ФС на Факултет „Обществено здраве, здравни грижи и спорт“ към ЮЗУ по Протокол №16/21.02.2023г.

Представени са самият дисертационен труд и автореферата към него, както и публикациите на докторантката по темата на изследването. Изготвена е и справка за изпълнение на Минималните национални изисквания за придобиване на образователната и научна степен „Доктор“ по ПН 3.4. Социални дейности – тя показва изпълнени общо 85 точки, което дава основание за допускане до защита.

Приложена е и автобиография, от която става видно, че докторант Иванова постъпва в Докторската програма „Организация и управление на социалните дейности“ по ПН 3.4. Социални дейности през 2017г. и към този момент заема длъжността асистент в ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград.

Представяне на дисертационното изследване

Дисертационният труд е развит в добре структурирано изложение. Детайлно и последователно са изготвени литературният преглед, методологията, дизайнът на емпиричната част от изследването, данните и техният анализ, изводите и обобщението на резултатите.

Литературният обзор предлага и исторически поглед към темата. Изложението се спира на основните нормативни документи и образователни институции. Анализът преминава по идентични пунктове и аспекти, разположени в ясно разпознаваема в текста съпоставителна схема.

В стила на изложението прави впечатление аргументацията, позоваването на данни, сверяването и съпоставянето на собствените резултати с аналогични изследвания от други автори и източници. Използваната литература е коректно описана и цитирана с ясно авторово разграничаване на собствените от позованите позиции и данни. Съпоставянето и сравнителните изводи и заключения (които, предвид темата, са основна линия в анализа и изложението) бих оценила като цяло като обективни и балансирани, коректно основани на данните.

Методологията и методите на изследването съставляват отделна глава, в която хипотезата е поставена ясно, макар и лаконично, редом с добре детайлизирани изследователски задачи и разгърнат модел на операционализация на променливите. В тази глава са определени начинът на действие, изследователската стратегия и процедурата на дисертационната работа.

Емпиричното изследване тръгва по няколко линии на събиране на данни по операционализираните ключови въпроси и проблеми, залегнали в предмета и задачите на проучването.

Една от посоките обхваща анализ на образователна и учебна документация в двете съпоставяни системи. Това е особено силна част в дисертацията. Констатациите в тази част са подкрепени с данни и са придружени от таблична визуализация. Докторантката демонстрира лекота, много добра ориентация, компетентност и убедителност в боравенето, позоваването, тълкуването на документационните източници, обхванати в сравнителния анализ.

Получените студентски мнения са анализирани структурирано, според изготвената концептуална рамка. Фокусът е главно върху диспозиционни променливи, в центъра на анализа са мотивацията, удовлетвореността на студентите, готовността им за практическа реализация и кариерно развитие. Приложени са добре подбрани статистически методи, които усилват продуктивността на изследването и аргументираността на заключенията. Стилът на оформление на таблиците и диаграмите е отличен. Сравнителният анализ установява конкретни сходства и различия.

От събраните мнения в преподавателската извадка докторантката откроява специфични особености на учебните планове и програми в обучението по социална работа у нас. Анализът на емпиричните данни е насочен основно към търсене на обяснения за тези тенденции в обучението по социална работа, които представляват новост (например регламентация на дистанционното обучение по социална работа) или поддържат определени предизвикателства през образователната система (например практическото обучение, признанието и престижа на професията на социалния работник и други). Резултатите по същите променливи в извадката от румънски преподаватели са довели до немалко продуктивни

изводи, сред които Весела Иванова основателно поставя акцент върху регулацията на професията.

Публикации по темата на изследването

Весела Иванова е автор на 5 научни публикации. От тях три са самостоятелни и две са в съавторство. Една от статиите е на английски език, публикувана в престижно издание. Статиите показват способност на докторантката да популяризира и защитава научните си резултати, публикувайки ги в специализирани редактирани и рецензирани издания.

Научни резултати и приноси

Получените от докторант Весела Иванова научни резултати имат приносен характер, който се изразява основно в следното:

- Изследването представлява новост като съчетание на сравнителен подход и конкретен тематичен фокус и обхват на избраните като предмет на проучването две образователни системи за подготовка на социални работници.
- Ценност за практиката представлява анализът на гледната точка на студентите. Получени са статистически коректни резултати – данни и научни заключения, които силно застъпват тази изследователска ориентация. Изследването разкрива динамиката и факторите на избора на професията „социален работник“ и на съответно учебно заведение, което подготвя такива специалисти. Получени са сравнителни резултати и за удовлетвореността от подготовката, както и за намеренията и готовността за практикуване и професионално развитие.
- Стойностен и приносен е анализът на процеса на подготовката на социални работници, при който Весела Иванова успява през емпиричните данни да аргументира причините и механизмите за установени от изследването предизвикателства и трудности.

Представителни за това са например резултатите и тълкуването на проблемите в студентската мотивация, в прехода от теоретична подготовка към практика.

- Въпросът за регулацията на професията на социалния работник е все още дискуссионен у нас. Ето защо смятам, че резултатите от изследването на Весела Иванова по коментирания въпрос определено допринасят, като дават тежест и аргументираност на значението, което има този фактор в утвърждаването на статута на професионалната социална работа.
- Прилагането на сравнителен подход и съответна методика от своя страна е реализирало резултат и принос, изразени в 25 конкретни извода, основани на интерпретирането на данните от теоретичното и емпиричното изследване.

Въпроси, бележки, препоръки

Темата на изследването застъпва интересни и значими локални предизвикателства, като в тази връзка бих поставила на докторантката въпросите: По-скоро културни сходства или културни различия описват моделите на обучение по социална работа в двете изследвани страни? Какви по-точно локални влияния и особености, общи за двете системи на обучение, е разкрило проучването?

Бих отбелязала също, че някои от получените при емпиричното изследване мнения, могат да се ползват само илюстративно, без да се генерализират и извеждат като обобщения – например, сведението за участие на „шофьора или човека от поддръжката“ в обучение за специалисти в Румъния не кореспондира по никакъв начин с българската практика и с нашия модел за продължаващо и надграждащо обучение на социални работници, за което у нас е наличен институционален ангажимент и съответна нормативна база.

Като препоръка бих насочила вниманието на докторант Иванова в по-голяма степен към профила и развитието на преподавателския състав. Този аспект на темата е засегнат на редица места, отнася се до преподавателското ниво в дизайна на проучването, но като цяло изследването има още потенциал да се разшири и обогати в тази посока, като се обхване и тясно свързаната със системата на образованието по социална работа система на развитие на академичните кадри – учени и преподаватели в областта на социалната работа. Намирам, че това може да бъде по-тесен предмет на едно бъдещо изследване, за каквото Весела Иванова показва научен капацитет и вероятен интерес.

Заключение

В заключение давам положителна оценка на дисертационния труд. Оценката се основава на оригиналността и последователността в научния подход на автора, също и на доказаната новост и продуктивността на изследването и неговите резултати, както и на приложимостта на получените заключения в практиката на университетското образование по социална работа. Положителната оценка се основава също и на високото ниво на познаване и разбиране на изследваната тематична област, както и на много доброто владене и ползване на количествени и качествени методи за научно изследване.

С тези основания предлагам и подкрепям докторант Весела Иванова да получи образователната и научна степен „ДОКТОР“ по професионално направление 3.4. Социални дейности.

22.03.2023г.

Рецензент:

Проф. д-р Гинка Механджийска